

Utdrag ur Christina Wahldéns föreläsning på ”The Global Village Lecture” den 26 april 2018

Att skriva om det svåra.

- Var hittar man berättelsen och hur förhåller man sig till fakta och fiktion?

” - - - Resor till Kenya och Kongo, till Kabul och Jalalabad i Afghanistan har varit avgörande för flera av mina böcker för barn och unga. Det finns ett värde av att veta hur chicken biryani smakar.

Jag är bara en tillfällig besökare, men jag kan ana vissa detaljer som gör att texten blir levande och trovärdig för läsaren.

2014 besökte jag Libanon. Då mötte jag ett par där mannen gick väldigt illa. Han bar ett nyfött barn och jag var rädd att han skulle tappa det. De libanesiska kollegorna sa ”ser du inte att de är flyktingar från Syrien, han är skottskadad men har inte fått vård”. Den bilden etsade sig fast i mig. Jag använde paret i min lättlästa bok *På flykt*.

Jag har också skrivit en bok på lättläst svenska som heter *Med livet som insats*. Den handlar om en flykting som drunknar på Medelhavet på väg till sin syster i Sverige. När jag var på en skola fick jag höra talas om en elev som hela tiden lånade om boken. Hon bar den i sin väska, men hon läste den inte. När bibliotekarien frågade varför hon ville ha den sa hon: ”Den handlar om mig.”

Hon hade själv flytt med båt över Medelhavet från ett afrikanskt land.

På bokens omslag ser man en överfylld båt.

Igenkänning är viktigt för läsaren, kanske särskilt för unga läsare.

När jag träffar ensamkommande asylsökande från Afghanistan skiner de upp när jag berättar att jag var där 2014. De blir glada när jag säger att alla var så vänliga, att jag fick så mycket grönt te och karameller, att det är ett otroligt vackert land. Om bara kriget kunde ta slut skulle turisterna komma.

Platser som påverkat mig mycket som människa och författare är just Kongo, Kenya, Libanon och Afghanistan. Till det fogar jag nu Israel, som är både fascinerande och krångligt.

Kvinnorna och barnen har varit mina ingångar till en verklighet som har varit angelägen att berätta om.

Jag tänker på Bukavusjukhuset i östra Kongo där de våldtagna kvinnorna opereras. Vi träffade läkare som opererat samma kvinna upp till tre gånger med flera år emellan. Hon läker och så sker nya övergrepp. Det var också en överklig verklighet. Jag skrev en faktabok för Svenska Röda Korset om sexuellt våld i krig och där kunde jag vara saklig trots det extremt våldsamma innehållet. Där fick jag material över och skrev två ungdomsböcker om en flicka som flyr därifrån till Sverige. I de är jag mer återhållsam, men man förstår ändå våldet.

När elever från området runt östra Kongo mejlar mig och frågar hur det går för flickan i boken och om de kan träffa henne och prata, upplever jag att fiktionen fyller en funktion som också är läkande. Fast flickan i boken är påhittad kan personer från samma område tro på henne. Det är samma förhoppning jag har om *Spionen i äppelträdet*; att barn idag ska se likheterna med det som hände för 70 år sedan.

Som journalist kan jag känna en sorg över att nyheter i dag blir allt kortare trots att världen är allt mer komplex. Läser man till exempel Hans Roslings memoarer måste man se det som ett misslyckande som journalist att så många också insatta personer fortfarande tror att alla länder i Afrika ligger efter oss i utveckling.

Som författare kan man också skriva så långt man behöver för att förklara något. Få händelser låter sig beskrivas på 2000 tecken, som ofta är maxmättet i en tidning, eller ens i en artikelserie. Fiktionen har en styrka och en frihet som journalistiken saknar.

Det finns också ett pedagogiskt problem att förklara för människor i Sverige hur privilegierade vi faktiskt är. Där kan en litterär berättelses empati föras över till läsaren. Man kan få insikter genom möten med människor i en bok. Vi har levt i fred i 200 år. Få andra har den erfarenheten. - - - ”